

Sygn. akt V ACa 667/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kołaczyk (spr.)
Sędziowie :	SA Urszula Bożałkińska SA Tomasz Pidzik
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w Ł.

przeciwko (...)

w C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 18 kwietnia 2012 r., sygn. akt V GC 19/12

oddala apelację i zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 667/12

UZASADNIENIE

Strona powodowa – (...) Spółka Akcyjna w Ł. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym zapłaty przez pozwanego (...) w C. kwoty 151 564,19 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu. Powódka wskazała, że na podstawie umowy z 18 czerwca 2010 r. o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń zawartej z (...) Sp. z o.o. w W. spłaciła za pozwanego jako poręczyciel zobowiązania pozwanego względem (...) Sp. z o.o.

Sąd Okręgowy w Łodzi w dniu 28 października 2011 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym w sprawie sygn. akt X GNc 901/11, w którym powództwo uwzględnił.

W zarzutach (...) w C. wnosił o uchylenie nakazu zapłaty w zaskarżonej części, tj. w zakresie kwoty 149 805 zł i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu zarzutów wskazał, iż z dniem 22 grudnia 2010 r. weszła w życie ustawa z 22 października 2010 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, która w art. 53 ust. 6 stwierdzała, iż czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela w przypadku zobowiązań Samodzielnego Publicznego ZOZ może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot, który utworzył zakład ustanawiając w ust. 7 omawianego przepisu sankcję nieważności dla czynności prawnej dokonanej z naruszeniem tego przepisu. Zarzucił, iż powódce nie przysługuje legitymacja czynna do występowania w charakterze strony postępowania.

Pismem z dnia 16 marca 2012 r. powódka cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia w zakresie kwoty 3 909,71 zł z ustawowymi odsetkami.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie utrzymał w mocy nakaz zapłat co do kwoty 149 894,61 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach i wnioskach:

W dniu 17 sierpnia 2009 r. zawarta została umowa pomiędzy spółką (...) w W., a pozwanym na dostawę płynu do technik nerkozastępczych i worków spustowych 5-litrowych o wartości 146 643,50 zł brutto.

W dniu 25 listopada 2009 roku zawarto kolejną umowę, której przedmiotem był zestaw do zabiegów nerkozastępczych o wartości 59 920 zł.

Natomiast w dniu 28 stycznia 2010 r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. w W. a (...) w C. została zawarta umowa sprzedaży materiałów o łącznej wartości 274 667,72 zł. Kolejną umowę dotyczącą dostawy linii krwi, płynu dialox do dezynfekcji stacji uzdatniania wody, dializatorów poliamidowych, płynów do zabiegów CRRT strony zawarły w dniu 4 kwietnia 2011 r. Zgodnie z postanowieniami umów pozwany szpital był zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia na podstawie faktur VAT wystawionych przez wykonawcę na każdą część zrealizowanego zamówienia. Zapłata wynagrodzenia miała nastąpić w formie polecenia przelewu w terminie 30 dni od daty otrzymania przez zamawiającego faktury VAT.

W dniu 18 czerwca 2010 r. (...) Spółka z o.o. w W. zawarła z (...) SA w Ł. umowę o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń, którą strony aneksowały w dniu 18 maja 2011 r.

Bezspornym w sprawie jest, że pozwany (...) w C. nie uregulował ciążących na nim zobowiązań względem (...) Spółki z o.o. w W.. Strona powodowa pismami z 7 lutego 2011 r. poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań wynikających z faktur nr (...) w łącznej kwocie 70 772,40 zł. Powódka zawiadomiła pozwanego, iż w przypadku braku zapłaty za faktury (...) w łącznej kwocie 65 701,26 zł zobowiązanie zostanie spłacone przez stronę powodową. Podobne informacje pozwany otrzymał pismami z 7 kwietnia 2011 r. dotyczącymi faktur (...) w łącznej kwocie 22 377,60 zł oraz pismem z 23 maja 2011 r. dotyczącym faktur (...) w łącznej kwocie 51 062,40 zł oraz pismem z 13 czerwca 2011 r., a dotyczącym faktur nr (...) w łącznej kwocie 46 406,22 zł.

W dniu 27 września 2010 r. powódka poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań w łącznej kwocie 102 205,87 zł oraz ustawowych odsetek w kwocie 1 603,01 zł.

Strona powodowa poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań pismem z 28 marca 2011 r. kwoty 70 772,40 zł i odsetek w kwocie 1 100,31 zł. W dniu 28 marca 2011 r. z tytułu umowy poręczenia z 18 czerwca 2010 r. poleceniem przelewu uiściła na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 355 607,38 zł z tym, że z tytułu zobowiązań pozwanego zapłacona została kwota 70 772,40 zł oraz ustawowe odsetki w kwocie 1 103,31 zł, przy czym od powyższych kwot naliczono prowizję i po potrąceniu prowizji operacyjnej na konto dostawcy przelano z tytułu poręczenia za zobowiązania pozwanego kwotę 69 215,40 zł.

W dniu 29 marca 2011 r. (...) Sp. z o.o. poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań wyżej omówionych.

W dniu 26 kwietnia 2011 r. powódka poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań w kwocie 65 701,26 zł z ustawowymi odsetkami w kwocie 929,47 zł. W dniu 26 kwietnia 2011 r. powódka przełała na konto (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 224 067,94 zł, przy czym z tytułu zobowiązań pozwanego spłacono należność główną w kwocie 65 701,26 zł, ustawowe odsetki w kwocie 929,47 zł, co po potrąceniu opłaty prowizyjnej stanowi kwotę 64 255,84 zł. W dniu 27 kwietnia 2011 r. informację o spłacie zobowiązań potwierdziła (...) Sp. z o.o. w W..

Dnia 27 maja 2011 r. powódka poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań w kwocie należności głównej w wysokości 22 377,60 zł oraz odsetek w kwocie 319,89 zł. Dnia 27 maja 2011 r. powódka uiściła na konto spółki (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 309 486,11 zł, przy czym na poczet zadłużenia pozwanego kwotę 22 377,60 zł tytułem należności głównej oraz z tytułu odsetek kwotę 319,89 zł co po potrąceniu prowizji stanowiło kwotę 21 886,29 zł.

W dniu 27 czerwca 2011 r. powódka poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań w kwocie 51 062,40 zł oraz odsetek w kwocie 772,77 zł. Dnia 27 czerwca 2011 r. powódka przełała na rzecz spółki (...) kwotę 266 340,57 zł przy czym na poczet zobowiązań pozwanego tytułem należności głównej 51 062,40 zł i odsetek w kwocie 772,77 zł co po potrąceniu prowizji stanowi kwotę 49 939 zł.

W dniu 25 lipca 2011 r. powódka poinformowała pozwanego o spłacie zobowiązań w kwocie 42 634,95 zł oraz odsetek w kwocie 574,34 zł. Dnia 25 lipca 2011 r. powódka przełała na konto (...) sp. z o.o. w W. kwotę 199 692,13 zł, przy czym z tytułu zobowiązań pozwanego kwotę 42 634,86 zł oraz odsetek w kwocie 574,34 zł co po potrąceniu prowizji stanowi kwotę 41 696,88 zł.

Powódka wzywała pozwanego do zapłaty należności w dniach 1 sierpnia 2011 r., 6 września 2011 r., 8 września 2011 r.

Bezspornym pomiędzy stronami jest, że zapłata dokonana przez powódkę dotyczyła należności z faktury nr (...) dotyczącej umowy (...) z dnia 25 listopada 2009 r. oraz z faktur nr (...) z umowy nr (...). (...) z dnia 28 stycznia 2010 roku, z faktur nr (...) z umowy nr (...) z 17 sierpnia 2009 r., faktury nr (...), dotyczącej zakupionego towaru z wolnej ręki, natomiast faktury nr (...) zostały wystawione w wykonaniu umowy nr (...) z dnia 4 kwietnia 2011 r. Realizacja dostaw poręczonych przez powódkę, a będących przedmiotem niniejszego sporu, nastąpiła w okresie od 1 lutego 2011 r. do 27 kwietnia 2011 r. Umowy zawarte pomiędzy pozwanym Szpitalem a dostawcą z 17 sierpnia 2009 r., 25 listopada 2009 r. oraz z dnia 28 stycznia 2010 r. zawierały zapis zawarty w § 5, zgodnie z którym należności wynikające z wymienionych umów nie mogą bez zgody zamawiającego być przenoszone na rzecz osób trzecich.

W czasie wykonywania przedmiotowych umów obowiązywała ustawa o zakładach opieki zdrowotnej z 30 sierpnia 1991 r., która utraciła moc 30 czerwca 2011 r. Przywołany przez pozwanego przepis art. 53 ust. 6 i 7 o zakładach opieki zdrowotnej został zmieniony ustawą z dnia 22 października 2010 r. (Dz. U. Nr 230, poz. 1507) wszedł w życie 22 grudnia 2010 r. Jednakże zgodnie z art. 4 omawianej ustawy przepis art. 53 ust. 6 i 7 stosuje się do zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powstałych po dniu wejścia w życie.

W zakresie omawianych wierzytelności należy rozważyć znaczenie umownych ograniczeń wynikających z § 5 umów z dnia 17 sierpnia 2009 r., 25 listopada 2009 r., 28 stycznia 2010 r. Umowy te nie zawierają zapisów wyłączających możliwość poręczenia, bowiem stanowią o przelewie wierzytelności. Przelew jest umową, na mocy której wierzyciel przenosi na nabywcę wierzytelność przysługującą mu od dłużnika, zatem wynikiem przelewu jest wstąpienie cesjonariusza w miejsce cedenta. Zastrzeżenia umowne powodują skutek w postaci niedopuszczalności przelewu bez zgody dłużnika. Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik tego zobowiązania nie wykonał. Sama umowa poręczenia nie prowadzi do rozporządzania wierzytelnością, wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela na skutek zapłaty cudzego długu następuje z mocy prawa z chwilą spłaty długu poręczonego.

W niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z cesją, lecz z poręczeniem. Brak zgody pozwanego nie skutkuje nieważnością czynności prawnej w rozumieniu art. 58 k.c. Ustawodawca nie wprowadził wymogu zgody na zawarcie umowy poręczenia, zatem brak zgody pozwanego nie może skutkować nieważnością umowy.

W toku procesu strona pozwana nie wykazała, że łącząca powódkę z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowa o współpracy w zakresie obsługi wierzycielności i udzielania poręczeń z dnia 18 czerwca 2010 r. była dotknięta wadą oświadczenia woli w postaci pozorności.

Odnosząc się do zobowiązań pozwanego poręczonych przez powódkę a powstałych po wejściu w życie art. 53 ust. 6 i 7 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 października 2010 r., która weszła w życie 22 grudnia 2010 r. Sąd wskazał, że omawiane przepisy mówią o czynności prawnej, której celem jest zmiana wierzyciela. Spłata długu stanowi czynność faktyczną a nie prawną i jako taka nie jest objęta dyspozycją art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Art. 53 ust. 7 omawianej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wskazuje uprawnienia organu założycielskiego do wniesienia powództwa o stwierdzenie nieważności czynności cywilno-prawnych, wskazując że powództwo może dotyczyć umowy zbycia, dzierżawy, najmu, użytkowania, użyczenia środków trwałych samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej oraz przelewu wierzycielności. Art. 53 ust. 6 i 7 nie dotyczy zatem umów poręczenia wierzycielności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Przepis ten stanowi wyjątek od zasady rozporządzalności prawem przewidzianej w art. 57 § 1 k.c.

Art. 53 ust. 6 zd. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej przewiduje zgodę podmiotu który utworzył zakład na czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela. Poręczenie samo w sobie nie powoduje zmiany wierzyciela, a zatem skoro nie jest to cesja to nie może jej dotyczyć wymóg uzyskania zgody organu założycielskiego.

W ocenie Sądu również zapis § 6 ust. 1 umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzycielności i udzielania poręczeń z 18 czerwca 2010 r. zawartej pomiędzy powódką a (...), zgodnie z którym zobowiązania spółki do spłaty poręczonego zobowiązania zakładu nie powstaje, jeżeli w umowach pomiędzy dostawcą a szpitalem znajdują się zapisy umowne, które bezpośrednio lub pośrednio wyłączają możliwość poręczenia zobowiązań zakładu, nie czyni zarzutów zasadnymi.

Zakazu poręczeń nie posiadają umowy z dnia 25 listopada 2009 r., jak również umowa z dnia 28 stycznia 2010 r., natomiast umowa z dnia 4 kwietnia 2011 r. nr P-8/011/1/2011 w § 5 pkt 6 stanowi, iż bez zgody zamawiającego wierzycielności wynikające z umowy nie mogą stanowić przedmiotu poręczenia określonego w art. 876 - 887 k.c. ani jakiegokolwiek innej umowy zmieniającej strony stosunku zobowiązaniowego wynikającego z umowy. Brak zgody pozwanego nie skutkuje nieważnością dokonanej czynności w rozumieniu art. 58 k.c., zgodnie z którym ustawodawca nie wprowadził wymogu zgody na zawarcie umowy poręczenia i nie może powodować skutku w postaci nieważności umowy. Naruszenie przez wierzyciela pozwanego postanowienia § 6 umowy może co najwyżej rodzić dla pozwanego roszczenie wobec wierzyciela z art. 471 k.c. lecz nie wpływa na ważność zawartych umów między powódką a wierzycielem pozwanego. Podkreślić należy, że w niniejszej umowie strony nie zawarły zapisów wyłączających możliwość poręczenia, lecz przewidziały możliwość dokonania poręczeń, tyle że za zgodą pozwanego. Zatem umowa poręczenia jest ważna i skuteczna.

Odnosząc się do roszczeń powódki wynikających z poręczenia zobowiązań pozwanego dotyczących zakupów z wolnej ręki /faktury nr (...)/ to do oceny skuteczności poręczenia nie mają zastosowania postanowienia przedłożonych Sądowi umów łączących pozwanego ze spółką (...), a jedyny zakaz wynikający z art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej nie dotyczy umów poręczenia.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że powódka posiada legitymację czynną do wytoczenia powództwa, gdy spełniła świadczenie z tytułu poręczenia zobowiązań pozwanego, i na podstawie art. 518 § 1 k.c. weszła z mocy prawa w prawa wierzyciela pozwanego do wysokości zapłaty.

Zatem Sąd na podstawie art. 496 k.p.c. w zw. z art. 876 k.c., art. 518 § 1 k.c. i art. 98 k.p.c. utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Łodzi w mocy co do kwoty 145 894,61 zł z ustawowymi odsetkami od 12 października 2011 r. i kosztami postępowania w kwocie 5 512 zł. W zakresie cofniętego powództwa co do kwoty 3 909,71 zł z ustawowymi odsetkami Sąd nakaz zapłaty uchylił i postępowanie w sprawie umorzył.

Wyrok ten co do kwoty 145 894 zł zaskarżył pozwany wnosząc o jego „uchylenie” i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje. Rozstrzygnięciu pozwany zarzucił naruszenie art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej poprzez jego niewłaściwą wykładnię i art. 65 § 2 k.c. poprzez jego pominięcie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

apelacja nie może odnieść rezultatu, gdy postawione w niej zarzuty nie są zasadne.

Kwestionowanie zaskarżonego rozstrzygnięcia pozwany opiera li tylko na zarzutach naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa materialnego, nie negując poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, stąd ustalenia te jako w istocie niesporne przy jednoczesnym braku zarzutów natury procesowej Sąd Apelacyjny podziela (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 – OSNC 2008, nr 6, poz. 551).

Zasadniczy zarzut apelacji sprowadza się do kwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy wykładni przepisu art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r., Nr 14, poz. 89 ze zm.) w brzmieniu ustalonym nowelizacją z dnia 22 października 2010 r. (Dz. U. Nr 230 z dnia 7 grudnia 2010 r., poz. 1507).

W odniesieniu do wykładni przepisów tak w doktrynie, jak i judykaturze podkreśla się regułę określającą następującą kolejność różnych sposobów wykładni: wykładnię językową, wykładnię systemową, wykładnię funkcjonalną (celowościową). Jednocześnie wskazuje się, że zgodnie z zasadą interpretatio cessat in claris nie zawsze zachodzić będzie konieczność sięgania kolejno do wszystkich tych trzech sposobów wykładni. Będzie tak wtedy, gdy po zastosowaniu wykładni językowej, czy językowej i systemowej uda się uzyskać właściwy wynik wykładni (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 maja 1998 r., I CKN 664/97 – OSNC 1998 r., nr 1, poz. 7). Istotne znaczenie odgrywa wykładnia dokonywana według reguł językowych i tę umieszcza się na pierwszym miejscu w procesie wykładni. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 25 listopada 2003 r., III CZP 75/03, powołując się na utrwaloną w orzecznictwie zasadę interpretacji przepisów prawa, wykładnia ta ma podstawowe znaczenie. Dopiero gdy wykładnia językowa zawodzi, prowadząc do wyników nie dających się pogodzić z racjonalnym działaniem ustawodawcy i celem jaki ma realizować dana norma, sięga się do wykładni systemowej i funkcjonalnej. Każda wykładnia zmierza do prawidłowego określenia i zastosowania norm prawnych, przy czym nie jest możliwe uzyskanie poprawnej wykładni poszczególnych wyrażen i zwrotów zawartych w przepisach prawa w oderwaniu od całości porządku prawnego. Dokonując zaś wykładni językowej należy uwzględnić jej reguły, w myśl których przy tłumaczeniu znaczenia normy należy jej przypisać takie znaczenie, jakie ma ona w języku podstawowym i powszechnie przyjętym znaczeniu, chyba że ważne względy przemawiają za odstępstwem od tego znaczenia. Wolno odstąpić od znaczenia literalnego danego przepisu, gdy znaczenie to pozostaje w oczywistym konflikcie lub sprzeczności ze znaczeniem innych norm systemu, gdy prowadzi do absurdalnych konsekwencji, rozstrzygnięć pozostających w oczywistej sprzeczności z powszechnie akceptowanymi normami, zasadami sprawiedliwości i słuszności.

Jeśli zaś te zasady odnieść do dokonanej przez Sąd Okręgowy interpretacji w/w przepisów to nie sposób uznać postawionego zarzutu za zasadny, zwłaszcza gdy apelujący poza postawieniem zarzutu nie wskazuje, gdzie tkwi błąd w dokonanej przez Sąd wykładni. Treść uzasadnienia apelacji nie przystaje do postawionego zarzutu błędnej wykładni, gdy skupia się na stanowisku, że zawarta przez powoda z wierzycielem pozwanego umowa poręczenia, stanowiła i miała na celu obejście prawa, zakazu wynikającego ze wskazanego przepisu, a są to dwie zupełnie różne kwestie natury prawnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko Sądu I instancji co do tego, że zakresem przedmiotowym normy art. 53 ust. 6 wymienionej ustawy nie jest objęta umowa poręczenia, jest prawidłowe. Przepis ten stanowi, że czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela, w przypadku zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot, który utworzył zakład.

Ustawodawca w tym przepisie wprowadził wymóg uzyskania zgody podmiotu, który utworzył zakład opieki zdrowotnej (organu założycielskiego) dla czynności prawnych objętych tym przepisem, określonych w sposób ogólny jako „czynności prawne mające na celu zmianę wierzyciela”. Jednocześnie brak dochowania tego wymogu rodzi konsekwencje w postaci nieważności danej czynności (art. 58 § 1 k.c.), a co pośrednio akcentuje treść przepisu § 7 art. 53 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela”. To ogólne sformułowanie wskazuje, że będą to wszystkie czynności prawne, dotyczące zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, których celem jest zmiana wierzyciela. Istotne jest zatem z punktu widzenia określenie zakresu przedmiotowego tego pojęcia uwzględnienie charakteru danej czynności i jej celu. Chodzi zatem o takie czynności prawne istotą których samą w sobie jest zmiana wierzyciela.

Ustawodawca kładzie nacisk na cel danej czynności prawnej, gdy tym ma być zmiana wierzyciela. Chodzi tu więc o tzw. czynność prawną kierunkową, istotą której jest zamiar bezpośredni istniejący w chwili dokonywania czynności. Oznacza to, że immanentnym składnikiem czynności prawnej objętej treścią tego przepisu jest zamiar zmiany wierzyciela (ustawowo wskazany cel) i do tego ma wprost, bezpośrednio prowadzić dokonana czynność prawna. Od czynności prawnych podjętych w określonym celu, kierunkowych, odróżnić należy wszelkie czynności, których dalszym, ale nie bezpośrednim skutkiem może być zmiana wierzyciela, a co może być następstwem dalszych zdarzeń prawnych, które mogą, ale nie muszą wystąpić.

Ustawodawca w kodeksie cywilnym przewidział dwie instytucje prowadzące do zmiany wierzyciela. Pierwsza to jest instytucja przelewu wierzytelności, gdy do zmiany wierzyciela dochodzi w drodze czynności prawnej, umowy zawartej przez wierzyciela z osobą trzecią (art. 509 k.c.). Natomiast druga regulowana treścią art. 518 k.c. dotyczy wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela tzw. *cessio legis*. Pomędzy tymi instytucjami występują istotne różnice.

Podstawienie w prawa zaspokajanego wierzyciela może być wynikiem umowy, gdy równocześnie następuje spełnienie świadczenia, albo może nastąpić z mocy ustawy w sytuacji przewidzianej przez prawo, gdy z określonymi zdarzeniami ustawa łączy nabycie wierzytelności przez osobę, która spłaca wierzyciela. Podstawienie to ma skutki zbliżone do skutków przelewu o tyle, o ile następuje przejście wierzytelności na nowego wierzyciela. Występują jednakże różnice polegające na tym, że wstąpienie w prawa dotychczasowego wierzyciela następuje li tylko do wysokości w jakiej nastąpiła spłata wierzytelności, zaś w przypadku spłaty tylko części wierzytelności, wierzyciel może wykonywać swe prawa co do pozostałej reszty z pierwszeństwem przed osobą wstępującą w jego miejsce (art. 518 § 3 k.c.). W świetle unormowań kodeksu cywilnego można zatem stwierdzić, że celem instytucji podstawienia ustawowego osoby trzeciej w miejsce wierzyciela jest nie tyle samo przeniesienie wierzytelności, ile utrwalenie praw osoby trzeciej względem dłużnika wobec wykonania za niego świadczenia, które na nim ciąży. Stąd instytucji tej nie należy traktować jako objętej regulacją art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, gdy ona nie była celem, ile skutkiem określonych zdarzeń prawnych, a które to zdarzenia są wskazane w przepisie art. 518 k.c., same w sobie, zgodnie z ich charakterem nie stanowią czynności mających na celu zmianę wierzyciela.

Niewątpliwie taki charakter ma czynność prawna przelewu wierzytelności regulowana treścią art. 509 § 1 k.c. i nast.

Za taką interpretacją przemawia też treść art. 53 ust. 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, a który to przepis dotyczy kwestii legitymacji czynnej co do powództwa o stwierdzenie nieważności wskazanej w nim czynności, rozszerzając ją również na organ założycielski. Przepis ten bowiem pozostaje w ścisłym związku z regulacjami poprzednich ustępów art. 53, nakładającymi ograniczenie w postaci uzyskania wymogu zgody tego organu, dla objętych nimi czynności

prawnych, do których wyraźnie się odwołuje „ w przypadku naruszenia przepisów ust. 2-6 lub art. 1 ust. 4 i 5 ... ” jednocześnie określając te czynności, gdy do czynności naruszających przepis art. 6 odnosi się, wskazany w ustępie 7 przelew wierzytelności. Ten zaś może być uzależniony dla swej skuteczności od zgody dłużnika z woli stron, czy podmiotu trzeciego z mocy ustawy. Natomiast tam gdzie sam ustawodawca z określonymi zdarzeniami łączy subrogację, ta nie stanowi sama w sobie czynności prawnej prowadzącej do zmiany wierzyciela, a których dotyczy w/w przepis, lecz jest tylko skutkiem określonych zdarzeń. Podkreślić przy tym należy, że wszelkie interpretacje regulacji o charakterze wyjątkowym, winny być ściśle, gdy zgodnie z ogólnymi regułami, przepisy o szczególnym, wyjątkowym charakterze nie podlegają interpretacji rozszerzającej.

W niniejszej sprawie spór interpretacyjny łączy się z umową poręczenia, a mianowicie czy ta czynność prawna objęta jest regulacją art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z., gdy Sąd I instancji prawidłowo uznał, iż taki charakter ma umowa zawarta przez powoda z wierzycielem pozwanego (...) sp. z o.o. i umowa ta nie mieści się w zakresie przedmiotowym art. 53 ust. 6 ustawy.

Jak wielokrotnie podkreślano w doktrynie i orzecznictwie instytucje przelewu wierzytelności i poręczenia, aczkolwiek ta ostatnia, po wykonaniu poręczenia, prowadzi do wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela (art. 518 § 1 k.c.) są różnymi instytucjami prawa cywilnego, na co wskazuje już samo ich wyodrębnienie w strukturze regulacji kodeksu cywilnego, możliwymi do realizacji niezależnie od siebie. Instytucje te są zróżnicowane tak pod kątem samej konstrukcji prawnej, charakteru, celu, jak i skutków prawnych. Poręczenie jest umową, w której wierzyciel zobowiązuje się względem wierzyciela do wykonania zobowiązania na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Jest to umowa dwustronna między wierzycielem a poręczycielem, dla której skuteczności bez znaczenia jest tak jej świadomość przez dłużnika, jak i jego wola. Celem tej umowy jest zabezpieczenie spłaty wierzyciela ze stosunku podstawowego, a ściśle zobowiązania objętego treścią stosunku umownego wierzyciela z dłużnikiem, pełni ona bowiem funkcje wzmocnienia szans wierzyciela na zaspokojenie jego wierzytelności, nie zaś przejęcie wierzytelności. W przypadku umowy poręczenia nie dochodzi do przeniesienia wierzytelności na skutek czynności prawnej wierzyciela, gdy takich czynności dotyczy regulacja art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z., lecz nabycie wierzytelności następuje z mocy samego prawa przez osobę trzecią (poręczyciela), która spłaca wierzyciela (art. 518 § 1 k.c.). Jest to skutkiem jednocześnie określonych czynności faktycznych – braku spłaty zobowiązania przez dłużnika ze stosunku podstawowego, z jednej strony, a z drugiej zapłaty poręczonego zobowiązania przez poręczyciela. To zaś, czy ten skutek wystąpi na etapie zawarcia umowy poręczenia jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym, zależnym od biernego zachowania dłużnika, nie regulującego wymagalnego zobowiązania, gdyż dopiero wtedy aktualizuje się po stronie poręczyciela obowiązek zapłaty poręczonego zobowiązania. W przypadku umowy poręczenia nie można mówić, że jest to umowa zawarta w celu zmiany wierzyciela, gdy zgodnie z treścią omawianego przepisu akcentującego cel danej czynności (a nie skutek) zamiar zmiany wierzyciela musi stanowić immanentny składnik danej czynności. W przypadku zaś czynności prawnej poręczenia strony ją zawierające nie mogą w chwili zawarcia umowy jednoznacznie ocenić, czy zmiana wierzyciela – tu w postaci podstawienia (z mocy art. 518 § 1 k.c.), wystąpi. W sytuacji, gdy sam ustawodawca w sposób wyraźny różnicuje instytucję przelewu wierzytelności i poręczenia, spełniają one inne funkcje, oparte są na odrębnych konstrukcjach prawnych, ich utożsamianie nie znajduje uzasadnienia.

Stąd apelacja w części kwestionującej dokonaną przez Sąd Okręgowy wykładnię przepisu art. 53 ust. 6 i 7 ustawy o z.o.z. nie mogła odnieść łączonego z tym skutku, podobnie jak i akcentowana w apelacji okoliczność zawarcia przedmiotowej umowy w celu obejścia zakazu przewidzianego tym przepisem.

Przede wszystkim wskazać należy, że przepis art. 53 ust. 6 wprowadzony został nowelizacją ustawy z 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej, wprowadzoną ustawą z dnia 22 października 2010 r. o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 230, poz. 1507), która weszła w życie w dniu 22 grudnia 2010 r. Zgodnie zaś z art. 4 ustawy nowelizującej, art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. stosuje się do zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powstałych po dniu wejścia jej w życie tj. po dniu 22 grudnia 2010 r. Zatem czynności prawne mające na celu zmianę wierzyciela w odniesieniu do zobowiązań powstałych po tej dacie wymagają zgody o której mowa w przepisie art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. Tymczasem w zakresie objętym niniejszym sporem umowa poręczenia, na podstawie której powód spłacił zobowiązania pozwanego objęte sporem pochodzące z dostaw zrealizowanych w

okresie od 1 lutego 2011 r. do 27 kwietnia 2011 r., została zawarta 18 czerwca 2010 r., a więc przed uchwaleniem w/w ustawy nowelizującej. Stąd zarzut nieważności umowy poręczenia zawartej przed obowiązywaniem przepisu art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. w brzmieniu nadanym w/w nowelą, łączony z brakiem zgody organu założycielskiego już z tej przyczyny był nieuzasadniony.

To zaś, że powód działając w oparciu o umowę poręczenia zawartą przed obowiązywaniem zakazu wprowadzonego w art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z. po jego wejściu w życie, spłacał nieuregulowane przez pozwanego zobowiązania z tytułu dostaw zrealizowanych we wskazanym wyżej okresie, wstępując z mocy ustawy w prawa zaspokojonego wierzyciela nie mieści się w dyspozycji art. 53 ust. 6 ustawy o z.o.z., o czym była mowa powyżej.

Nie można też z tej przyczyny konstruować skutecznie zarzutu zawarcia umowy w celu obejścia wyżej wymienionego zakazu, jak czyni to skarżący, nie dostrzegając, że w dniu zawarcia przedmiotowej umowy poręczenia nie było omawianej regulacji prawnej. Oceny zaś Sąd dokonuje w konkretnym stanie faktycznym nie zaś w odniesieniu do innych wykraczających poza ramy sporu czynności prawnych. Skoro nie było regulacji ustawowej zakazu, który został wprowadzony dopiero ustawą z 22 października 2010 r., to nie było wówczas co obchodzić, nie mówiąc o celu. Oceny czy dana czynność prawna została dokonana w celu obejścia ustawy można dokonywać w aspekcie przepisów prawa obowiązujących w dacie zawarcia umowy, dokonania danej czynności prawnej, gdy istotny jest cel jakim kierowały się strony danej czynności prawnej w chwili jej zawarcia, działając w określonym stanie prawnym.

Nieuzasadniony jest też zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c.

Sąd I instancji prawidłowo zinterpretował postanowienia umowy stanowiącej źródło legitymacji czynnej powoda, trafnie przyjmując, że odpowiadają one treści nazwanej umowy poręczenia regulowanej przez art. 876 § 1 k.c., nie zaś umowy przelewu wierzytelności, jak zdaje się uważać skarżący. W tym zakresie Sąd miał na względzie zamiar stron i cel stron tej umowy, dający się wyartykułować z treści jej postanowień, gdy ten jest istotny nie zaś punkt widzenia osoby trzeciej. Treścią przedmiotowej umowy z dnia 18 czerwca 2010 r. jest bowiem spłata zobowiązań dłużnika m.in. pozwanego, za którego powód poręczył, w przypadku niewywiązania się przez dłużnika z obowiązku zapłaty wymagalnych zobowiązań, nie zaś bezpośredni przelew wierzytelności na rzecz powoda. Tak też zgodnie z jej treścią umowa ta była realizowana, gdy nadto pozwany każdorazowo był informowany o dokonanej spłacie przez powoda, nie remonstrował przeciwko temu, a wręcz przeciwnie po dokonanych zawiadomieniu, częściowo dokonywał zapłaty na rzecz powoda zapłaconych przez niego zobowiązań wobec (...) sp. z o.o., gdy tak było w odniesieniu do zobowiązań zgłoszonych przez powoda 27 września 2010 r., 7 lutego 2011 r. i 28 marca 2011 r. (częściowa zapłata przez pozwanego na rzecz powoda).

W materiale dowodowym sprawy brak jest jakichkolwiek podstaw do nadawania postanowieniom w/w umowy treści i sensu odmiennych od w nich wyrażonych. Istotny jest zamiar stron umowy z chwili jej zawarcia, nie zaś znaczenia nadawane przez zainteresowany podmiot, oderwane od treści umowy i zamiaru stron. Podkreślić przy tym należy, że drogą wykładni nie można zmieniać treści umowy, konstruować postanowień w niej nie wyrażonych, odmiennych od wyartykułowanych przez strony na piśmie.

W materiale sprawy brak jest też podstaw do konstruowania tezy o pozorności zawartej umowy poręczenia.

Pozorność jest okolicznością faktyczną, stąd strona która powołuje się na pozorność danej czynności prawnej, obowiązana jest tę okoliczność udowodnić, poprzez wskazanie i wykazanie przesłanek dających podstawę do takiego ustalenia. To pozwany winien wykazać okoliczności pozwalające przyjąć, że strony umowy poręczenia w rzeczywistości zamierzały zawrzeć umowę przelewu, a tylko nadały jej formę poręczenia ukrywając w ten sposób czynność prawną przelewu. Tymczasem pozwany nie tylko, że w zarzutach nie podnosił tej okoliczności, nie powoływał się na pozorność, to i nie wskazywał żadnego materiału, okoliczności faktycznych pozwalających na taką ocenę. Strona powołująca się na nieważność czynności prawnej powinna przytoczyć fakty i dowody, mające być tego podstawą i czynić to zgodnie z regułami określonymi w przepisach prawa procesowego tu art. 495 § 3 k.p.c. Pomijając powyższe pozwany nie czyni tego również w apelacji, ograniczając się do samego postawienia zarzutu naruszenia art. 65 § 2 k.c. nie wykazując, które to postanowienia umowy z 18 czerwca 2010 r. miałyby wskazywać na pozorność i dlaczego. Uwzględniając treść

przedmiotowej umowy, jej konstrukcję prawną, a przede wszystkim faktyczny sposób realizacji przez powoda oraz wierzyciela ze stosunku podstawowego z pozwanym – (...) sp. z o.o., który wynika z dokumentów załączonych do pozwu, nie kwestionowany przez pozwanego, który częściowo uregulował należności na rzecz powoda, nie traktował we wcześniejszym okresie przedmiotowej umowy jako przelewu wierzytelności, gdy ten ograniczony był zakazem umownym, wyłącza możliwość uznania, że oświadczenie woli stron zawarte w umowie o współpracy i poręczenie z dnia 18 czerwca 2010 r. stanowią kwalifikowaną postać pozorności z art. 83 § 1 k.c.

Zapłata przez powoda za poszczególne faktury na rzecz wierzyciela ze stosunku podstawowego z pozwanym następowała z upływem terminu ich wymagalności i po wezwaniu go do zapłaty poręczonego zobowiązania przez wierzyciela. Samo odwoływanie się do charakteru działalności prowadzonej przez powoda nie uzasadnia pozorności zawartej umowy. Finansowanie działalności, gwarancja, stanowi zabezpieczenie dostawcom terminowych płatności za wykonane świadczenia, a jednocześnie ich odbiorcom dodatkowy okres finansowania oparty na poręczeniu, to zaś wprost automatycznie nie może przekładać się na ocenę skuteczności zawartej umowy w kierunku wskazywanym przez pozwanego. Pomiędzy treścią umowy, wyrażonymi w niej oświadczeniami woli stron, kreującymi umowę poręczenia, a czynnościami faktycznymi podjętymi w jej wykonaniu nie zachodzi dysonans, który mógłby wskazywać na stan niezgodności pomiędzy czynnością prawną, a jej odzwierciedleniem w rzeczywistości.

Z podanych wyżej przyczyn apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

(...)